

Sygn. akt III Ca 174/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SO Tomasz Pawlik (spr.)

Sędziowie: SO Tomasz Tatarczyk

SR (del.) Joanna Łukasińska - Kanty

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2014 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku (...) w L. oraz (...) w L.

z udziałem uczestnika postępowania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości układowej w Ż.

o wpis ograniczenia w rozporządzeniu nieruchomością

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Żorach

z dnia 4 listopada 2013 r., sygn. akt Dz. Kw. 3726/13

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **oddalić wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR del. Joanna Łukasińska – Kanty SSO Tomasz Pawlik SSO Tomasz Tatarczyk

Sygn. akt III Ca 174/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy: (...) oraz (...) obaj z siedzibą w L. złożyli wniosek o wpis ostrzeżenia do księgi wieczystej o zakazie sprzedaży i/lub zbycia w jakikolwiek sposób i/lub ustanowienia zastawu i/lub ustanowienia hipoteki i/lub obciążenia w jakikolwiek sposób i/lub upoważnienia i/lub wykonywania jakichkolwiek czynności i/lub zawierania umów i/lub dokonywania czynności prawnych i/lub czynności, które w sposób pośredni lub bezpośredni zbywają i/lub obciążają jakikolwiek składnik majątku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 05 sierpnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Nikozji (Cypr) wydał postanowienie, mocą którego ustanowił zakaz o przytoczonej wyżej treści. Do wniosku zostało dołączone wskazane postanowienie.

W dniu 18 września 2013 roku referendarz sądowy dokonał wpisu o wskazanej wyżej treści w księdze wieczystej o numerze (...)

Skargę od tego wpisu wniosła (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości układowej w Ż., wnosząc o uchylenie zaskarżonego wpisu w całości, oddalenie wniosku o wpis w całości oraz obciążenie wnioskodawcy obowiązkiem zwrotu kosztów według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego żądania wskazała szereg argumentów, które podzieliła na trzy grupy, a mianowicie:

I. Braki dotyczące postanowienia Sądu Okręgowego w Nikozji z dnia 05 sierpnia 2013 roku (dalej: orzeczenie Sądu cypryjskiego), będącego podstawą wpisu, a ściślej brak:

- a. tożsamości podmiotu wskazanego w postanowieniu Sądu cypryjskiego w stosunku do podmiotu ujawnionego w księdze wieczystej,
- b. oznaczenia nieruchomości w orzeczeniu Sądu cypryjskiego w sposób konkretny,
- c. wzmianki o wykonalności postanowienia Sądu cypryjskiego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;

II. Niedopuszczalny rodzaj wpisu. Twierdziła przy tym, że ewentualne roszczenia wnioskodawców (powodów w głównym postępowaniu toczącym się przed sądem cypryjskim) wobec skarżącej mają charakter pieniężny, a zgodnie z art. 747 pkt 3 k.p.c. ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, dotyczyć może tylko nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu. Natomiast nieruchomość, do której wpisano wskazany zakaz, ma urządzone księgę wieczystą;

III. Przeszkody dla uznania orzeczenia Sądu w Nikozji. Skarżąca podniosła, między innymi, że uznanie orzeczenia narusza zasadę porządku publicznego wolności gospodarczej, gdyż w niniejszej sprawie może stanowić przeszkodę dla zatwierdzenia układu i prowadzić do likwidacji bytu gospodarczego (...). Ponadto Sąd cypryjski na mocy art. 4 ust. 2 lit. f Rozporządzenia Rady (WE) z dnia 29 maja 2000 roku w sprawie postępowania upadłościowego był zobowiązany kolizyjnoprawnie do zastosowania przepisu art. 140 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Z kolei Sąd polski na mocy art. 140 ust. 2 PUN, jak i (...) nie są związani skutkami orzeczenia wydanego przez Sąd we wszczętym, później niż wszczęte postępowanie upadłościowe w Polsce, postępowaniu zabezpieczającym na Cyprze.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy uchylił wpis referendarza sądowego i oddalił wniosek. Jednocześnie zasądził od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika postępowania kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd ten ustalił, że księga wieczysta o numerze (...) jest prowadzona dla nieruchomości, która została obciążona prawem użytkowania wieczystego na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości układowej w Ż.. Następnie wskazał, że w sprawie znajduje zastosowanie art.140 ust.2 prawa upadłościowego i naprawczego. W tym kontekście wyjaśnił, że wynika to z treści art. 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 roku w sprawie postępowania upadłościowego (dalej – PU; Dz.U.UE L z dnia 30 czerwca 2000 r.), zgodnie z którym, o ile wskazane rozporządzenie nie stanowi inaczej, dla postępowania upadłościowego i jego skutków właściwe jest prawo Państwa Członkowskiego, w którym zostaje wszczęte postępowanie, określanego dalej jako "Państwo wszczęcia postępowania". Z kolei zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. f PU wedle prawa państwa wszczęcia postępowania należy określać skutki wszczęcia postępowania upadłościowego na środki dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli; z wyłączeniem toczących się postępowań. Zauważył, że postępowanie upadłościowe wszczęte zostało w Rzeczypospolitej Polskiej, toteż dla określania skutków jego wszczęcia należy stosować prawo polskie. Uznał, że przesłanki do zastosowania art.140 ust.2 PUN (odmowy wykonania orzeczenia Sądu Cypryjskiego), zostały spełnione, chociaż orzeczenie mające stanowić podstawę wpisu zapadło po ogłoszeniu upadłości dłużnika (postanowienie o ogłoszeniu upadłości zostało wydane w dniu 10 czerwca 2011 roku przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, XII Wydział Gospodarczy ds. Upadłościowych i Naprawczych, w sprawie o sygnaturze akt XII GU 39/11). Wyjaśnił w tym zakresie, że pomimo jednoznacznego brzmienia przepisu art. 140 ust. 2 PUN, stanowiącego o niedopuszczalności wykonania orzeczenia zabezpieczającego roszczenie wydanego przed ogłoszeniem upadłości dłużnika, wydaje się, że wydanie postanowienia o zabezpieczeniu po ogłoszeniu upadłości jest także niedopuszczalne, gdyż prowadzi do uprzywilejowania niektórych wierzycieli. Powołał się na naukę prawa i wyrażany w niej pogląd, że po ogłoszeniu upadłości zabezpieczenie roszczeń (wierzytelności) objętych z mocy prawa układem należy uznać za bezprzedmiotowe i sprzeczne z zasadą równego traktowania wierzycieli. Z tego względu przyjął, że wydanie po ogłoszeniu upadłości postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia (wierzytelności) objętego z mocy prawa układem nie może być dokonane,

mimo że skądinąd dopuszczalne jest prowadzenie procesu o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu do masy upadłości (Jakubecki Andrzej, Zedler Feliks, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, LEX, 2011).

Skonstatował, że brak dokumentów, które pozwoliłyby stwierdzić, kiedy powstała wierzytelność, której roszczenie zostało zabezpieczone orzeczeniem Sądu cypryjskiego. Ustalenia w tym zakresie dokonał jednak na podstawie domniemania faktycznego rozumując, że świadczy o tym fakt skierowania roszczenia przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością bez dopisku w „w upadłości układowej”. Pozwala to, zdaniem Sądu Rejonowego na przyjęcie, że wierzytelność powstała w okresie poprzedzającym ogłoszenie upadłości, a zatem zgodnie z art. 272 PUN wierzytelność ta objęta jest z mocy prawa układem.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazano art. 518¹ § 3 k.p.c., art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c., art. 626⁹ k.p.c. w związku z art. 140 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze.

O kosztach rozstrzygnął na podstawie art.520 § 3 k.p.c. mając na uwadze sprzeczność interesów stron.

Od opisanego postanowienia apelację wnieśli wnioskodawcy, którzy domagali się jego zmiany i utrzymania w mocy zaskarżonego wpisu. Skarżący zarzucili Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art.626⁸ § 2 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic kognicji sądu wieczystoksięgowego i dokonaniu badania merytorycznej zasadności orzeczenia Sądu cypryjskiego,

- art.626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art.272 ust.1 PUN polegające na przekroczeniu granic kognicji sądu wieczystoksięgowego i dokonaniu ustalenia, że wierzytelność, której dotyczy orzeczenie została objęta układem,

-art.140 ust.2 PUN poprzez jego zastosowanie, pomimo tego, że orzeczenie Sądu Cypryjskiego zapadło po ogłoszeniu upadłości dłużnika,

- art.626⁹ k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku,

- art.233 § 2 w zw. z art.13 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wierzytelność objęta jest z mocy prawa układem,

- art.47 ust.1 w zw. z art.33 ust.1 Rozporządzenia Rady WE nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Rozporządzenie Bruksela I), poprzez ich niezastosowanie w wyniku błędnego przyjęcia, że wpis w księdze wieczystej to wykonanie orzeczenia Sądu Cypryjskiego, a nie skorzystanie przez wierzyciela ze środka zabezpieczenia przewidzianego w prawie polskim.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie apelacji zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego. W odpowiedzi na apelację powtórzył zarzuty zawarte w skardze na wpis referendarza sądowego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie mogła być uwzględniona, gdyż zaskarżone postanowienie odpowiada prawu, aczkolwiek z innych przyczyn niż to wskazano w jego uzasadnieniu.

Jak wynika z treści orzeczenia Sądu cypryjskiego, które miało być podstawą żadanego wpisu dotyczy ono: (...) spółki z o.o. w W., K. Nr 4/6. Tymczasem w księdze wieczystej ujawniono prawo użytkownika wieczystego na rzecz: (...) spółka z o.o. w upadłości układowej w Ż.. Z treści wpisów wynika co prawda, że doszło do zmiany siedziby uczestnika z W. na Ż., brak natomiast wyjaśnienia dla rozbieżności w oznaczeniu pierwszego członu firmy (w postanowieniu Sądu cypryjskiego jest to H. przez jedno „n”, a w księdze wieczystej H. przez dwa „n”).

Powyższe powoduje, że istnieje „techniczna” przeszkoda do wpisu, gdyż nie można stwierdzić, że orzeczenie mające być jego podstawą odnosi się do użytkownika wieczystego nieruchomości. Tym samym nie została spełniona przesłanka

wpisu z art.34 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którym wpis może nastąpić, gdy osoba, której prawo ma być wpisem dotknięte, jest lub zostaje jednocześnie wpisana do księgi wieczystej jako uprawniona.

Zakres rozpoznania sprawy o wpis w księdze wieczystej określa art.626⁸ § 2 k.p.c.. W świetle tego przepisu sąd wieczystoksięgowy bada jedynie treść wniosku, treść i formę załączonych dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Ten zakres kognicji dotyczy sądów obu instancji: pierwszej (sądu rejonowego) - przy wpisie, drugiej (sądu okręgowego) - przy rozpoznawaniu apelacji od wpisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2003 r., II CKN 1419/00, niepubl.)

W sytuacji gdy podstawę wpisu stanowi, tak jak w rozpatrywanej sprawie, orzeczenie sądowe. Sąd wieczystoksięgowy nie może badać merytorycznej zasadności orzeczenia, bada jednak, czy zawiera ono wszystkie dane konieczne do dokonania wpisu, i czy z przyczyn technicznych nadaje się do wpisu (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 4 lipca 1986 r., III CZP 35/86, OSNC 1987, Nr 7, poz. 90; z dnia 28 sierpnia 1991 r., III CZP 71/91, OSNCP 1992, Nr 3, poz. 47).

W świetle powyższego sąd wieczystoksięgowy, pierwszej i drugiej instancji, nie był uprawniony do dokonywania ustaleń zmierzających do stwierdzenia, że rozbieżności w określeniu dłużnika są wynikiem omyłki Sądu cypryjskiego (sprostowania pomyłek dokonuje Sąd, który wydał orzeczenie).

Wypada też w tym miejscu podkreślić, że uczestnik postępowania, w związku z opisaną rozbieżnością, sformułował zarzuty odnośnie wpisu w skardze i w odpowiedzi na apelację. W uzasadnieniu apelacji przyznano też, że taka rozbieżność istnieje, bagatelizując jej znaczenie.

Nie można też pominąć, że identyfikacja dłużnika miała nastąpić wyłącznie na podstawie jego nazwy i siedziby, pomijając takie elementy jego oznaczenia znajdujące się w księdze wieczystej czy w aktach księgi wieczystej jak REGON czy numer z Krajowego Rejestru Sądowego.

Zaistniała rozbieżność nie dawała się zatem usunąć w ramach przysługującej sądowi kognicji a przedstawiony dokument nie mógł stanowić podstawy wpisu

W tej sytuacji, gdy okazało się, że dokonanie wpisu nie było dopuszczalne, wobec faktu, że wnioskodawcy nie przedstawili dokumentu, który odnosiłby się do użytkownika wieczystego nieruchomości, Sąd Rejonowy zasadnie ostatecznie oddalił wniosek na podstawie art.626⁹ k.p.c.. Z tego też względu, apelacja jako bezzasadna, podlegała oddaleniu przy zastosowaniu art.385 k.p.c. w zw. z art.13 § 2 k.p.c..

Mając na uwadze przyczynę, dla której oddalenie wniosku przez Sąd I instancji okazało się ostatecznie zgodne z prawem, zbędne i niecelowe było odnoszenie się do zarzutów apelacji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art.520 § 1 k.p.c.. Wniosek uczestnika o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania oddalono, mając na względzie, że w postępowaniu odwoławczym nie wystąpiła sprzeczność interesów w rozumieniu art. 520 § 2 k.p.c., w związku z czym ma zastosowanie zasada, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2013 r. II CSK 297/13)

SSR(del.) J. Łukasińska-Kanty SSO T. Pawlik (spr.) SSO T. Tatarczyk